

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Філологічний факультет
Кафедра міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури
Департамент освіти і науки
Рівненської обласної державної адміністрації
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра англійської мови та методики її навчання
Головинський ліцей Рівненського району Рівненської області
Рівненський ліцей №15 Рівненської міської ради
Навчально-наукова лабораторія
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього вчителя
іноземної мови та зарубіжної літератури»

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога ХХІ століття»
12 травня 2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
ПРОТОКОЛ № 6 ВІД 25 ТРАВНЯ 2023 РОКУ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
**«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ»**

М 58 МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ: матеріали першої І Всеукраїнської науково-практичної конференції (12 травня 2023 року): збірник тез. – Рівне : РДГУ, 2023. – 99 с.

Матеріали збірника присвячено висвітленню кола актуальних проблем, які обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього педагога ХХІ століття», зокрема інноваційні технології викладання іноземної мови та зарубіжної літератури, соціокультурна та психолого-педагогічна парадигми міжкультурного спілкування, полікультурне бачення світу в умовах міжкультурної комунікації: перспективи та проблеми, генерика та генологія художньої літератури, зарубіжна література в контексті міжкультурної комунікації: історичний та методичні аспекти.

Видання призначене для науково-педагогічних, наукових працівників у галузі освіти, аспірантів, викладачів, здобувачів вищої освіти та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі ініомовної освіти.

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори

СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога XXI століття»

Безкоровайна Ольга Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету

Дейнега Олександр Вікторович, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету

Петрівський Ярослав Борисович, доктор технічних наук, професор, з навчально-виховної роботи Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан філологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету

Яловенко Ольга Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини

Андрєєва Майя Миколаївна, головний спеціаліст відділу професійно-технічної та вищої освіти Департаменту освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації

Істоміна Світлана Ярославівна, директор Рівненського міського ліцею № 15 Рівненської міської ради

Буржинська Тетяна Василівна, директор Головинського ліцею Головинської сільської ради Рівненського району Рівненської області

Нестерук Сніжана Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Самборська Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Вовчук Наталія Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Оздемір Оксана Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Шульжук Наталія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри стилістики та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету

Синевич Братислава Миколаївна, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Залевська Оксана Анатоліївна, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

ЗМІСТ

<i>Безкоровайна О. В.</i> Концептуальні засади до формування полікультурної освіти майбутніх педагогів: теорія і практика	6
<i>Бокшан В. Р., Безкоровайна О. В.</i> Різноманітність вправ для заохочення навчання іноземної мови учнів початкової школи	9
<i>Братко Б. І., Процько Є. С.</i> Особливості розвитку навичок слухання для вдосконалення мовлення та розуміння англійської мови у закладах базової середньої освіти	10
<i>Вовчук Н. І.</i> Звертання як вербальне вираження національних особливостей. Мовленнєвий етикет	12
<i>Ганжа Г. Г., Левчук О. А.</i> Особливості методики використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови	14
<i>Глуценко О. Ю.</i> Комбінований курс викладання іноземної мови курсантам в умовах воєнного стану для оптимізації навчального процесу	15
<i>Гудкова М. М., Безкоровайна О. В.</i> Мовна особистість в умовах сучасної української школи	17
<i>Гурінчук С. С., Вовчук Н. І.</i> Національні стереотипи та основні цінності національного німецького характеру	20
<i>Джулай А. О., Капелюшина Т. В.</i> Скрайбінг як сучасний прийом візуалізації навчального матеріалу з англійської мови	22
<i>Закабула А. В., Процько Є. С.</i> Роль міжкультурної комунікації в процесі вивчення англійської мови школярами	23
<i>Златів Л. М.</i> Оптимізація самостійної роботи студентів-філологів із дисциплін лінгвометодичного спрямування в умовах дистанційного навчання	25
<i>Калініченко М. М.</i> Роль філології та експертизи авторського права у захисті об'єктів інтелектуальної власності	27
<i>Кирильчук Н. М., Петько Л. В.</i> Дослідження біорізноманіття садів замку Хівер (Англія)	28
<i>Кичій Г. М., Гембарук А. С.</i> Психологічні проблеми в умовах дистанційного навчання	32
<i>Коновець С. В.</i> Системність професійно-педагогічної діяльності вчителя як творчого процесу	34
<i>Кравець В. О., Левчук О. А.</i> Особливості використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках англійської мови	37
<i>Кравець Я. Ю., Комар О. С.</i> Особливості комунікативного підходу до навчання англійської мови у закладах базової середньої освіти	38
<i>Кравченко Т. В.</i> Міждисциплінарне інтегрування англійської мови як державної у формуванні громадянської ідентичності британської студентської молоді	39
<i>Крупка М. А.</i> Романс як формульна література (на прикладі роману Наталії Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону»)	42
<i>Луговець О. О., Петько Л. В.</i> Гамбургер та історія його походження	44
<i>Людвік В. А.</i> Фільми як компонент вивчення іноземної мови: особливості та ефективність	47
<i>Мельник В. І., Нестерук С. М.</i> Романістика Гізер Морріс крізь призму наративу пам'яті	50
<i>Мозгальова Н. Г., Новосадов Я. Г., Новосадова А. А.</i> Міжкультурний простір музичного мистецтва України кінця ХХ – початку ХХІ століть	52
<i>Мушировська Н. В.</i> Лінгвокультурний аспект перекладу фразеологізмів (на базі польської та української мов)	53
<i>Неродик А. С., Самборська І. М.</i> Національні особливості вербального та невербального спілкування англійців	56
<i>Няньчук Р. М., Діхтяренко С. Ю.</i> Профілактика професійного вигорання працівників	58
<i>Павелків К. М.</i> Концепт іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності у сучасному науково-педагогічному дискурсі	60

Павлюк Г. С. Мовно-комунікативна діяльність вчителя початкових класів в умовах НУШ	62
Пасічник Я. Є., Левчук О. А. Мовні та позамовні чинники функціонування фразеологізмів із етнокультурним компонентом	64
Поважна М. С., Петько Л. В. Онлайн-ресурси як засіб організації самостійної роботи студентів-філологів молодших курсів з іншомовною лексикою	65
Полив'яна К. Ю., Загребнюк Ю. В. Features of non-standard English lessons for students of basic secondary education	67
Постоленко І. С. Формування мотивації вивчення англійської мови у здобувачів вищої освіти	68
Прокопчук Ю. В., Безкоровайна О. В. Використання інноваційних технологій у викладанні іноземної мови та зарубіжної літератури як засобу формування мовленнєвої активності учнів на заняттях з іноземної мови	71
Пучков А. С., Крижановська Т. І. Співацький розвиток особистості: структурний аналіз	72
Рагозіна В. В. До проблеми військово-патріотичного виховання учнівської молоді засобами мистецтва	74
Радченя Т. Ф., Безкоровайна О. В. Класифікація методів інтерактивного навчання на уроках англійської мови в НУШ	76
Сітайло К. Ю., Безлюдний О. І. Ways of improving secondary school students' phonetic skills	78
Смольнікова О. Г. Мовне портфоліо як ефективний засіб розвитку автономних якостей студента	80
Сьомак Я. В., Тхорук Р. Л. Роман Валерія Шевчука «На полі смиренному» як альтернативна історія	82
Терещенко Т. В. Врахування когнітивних процесів пам'яті студентів та складових компонентів мотивації при застосуванні цифрових навчальних медіа	84
Ткачук А. І., Безкоровайна О. В. Роль інтеркультурного діалогу у підвищенні ефективності міжкультурної комунікації	85
Топал О. В., Комар О. С. Особливості інтеграції лінгвокраїнознавчого аспекту до змісту предмета «англійська мова» в профільній середній школі	87
Fedorenko S. V. Multimodal resources for listening comprehension in English for specific purposes	89
Федорук А. О., Вовчук Н. І. Концептуальні відмінності у сприйнятті та ставленні до часу представників різних культур	90
Фурманець К. П., Крусь О. П. Сучасний досвід розвитку патріотичних почуттів підлітків на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО	92
Шульжук Н. В. Лінгвокультурологічний підхід до формування дискурсної компетенції студента-філолога	95
Яницька О. М. Багатомовність та міжкультурна освіта в університеті: місце для навчання та взаємодії	97

певних постмодерністських творчих позицій до типових рис українського національного менталітету, якому «завжди була властива відкритість до світу, розуміння його як плюралістичного багатобарв'я, діалогічність у спілкуванні з природним і людським довкіллям, мрійливість та дух гіперболізації» [1, с. 30]. До визначних композиторів цього періоду належать постаті В. Рунчака, О. Козаренко, В. Сильвестрова, Є. Станковича та інших.

Зокрема, творчість О. Козаренка представлена зверненням до різних стилів. Твори композитора насичені інтонаціями українського мелосу, бароко, джазовими мотивами. Ці та інші риси знаходимо у «Sinfonia Estravaganza» для гітари, ударних, струнного оркестру і балету. Відтак, інтонаційною основою першої частини є джазові мотиви та елементи коломийки, блюз стає основою другої частини.

П'єса «Сумної дримби звуки» Є. Станковича для віолончелі і фортепіано є прикладом звернення композитора до використання неофольклорної течії. Інтонації українського епосу, імітація дримби, образи кобзарів поєднуються з дванадцятишаблевою хроматичною тональністю. Перераховані особливості є свідченням синтезування неофольклорного та авангардного течій.

Висновки. Музичне мистецтво є невід'ємною частиною світової музичної культури. Бароко, класицизм, неокласицизм, постмодерн створюють багатогимірний мистецький простір, що поєднує різночасові епохи та культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берегова О. М. Тенденції постмодернізму в камерних творах українських композиторів 80-х – 90-х рр. ХХ сторіччя: дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2000. 204 с.
2. Герасимова-Персидська Н. Нове в музичному хронотопі кінця тисячоліття. *Українське музикознавство*. Вип. 28. Київ, 1998. С. 32–39.
3. Козаренко О. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку: дис. ... д-ра мистецтвознавства: 17.00.03. Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2001. 373 с.
4. Коменда О. Поняття жанру в сучасному музикознавстві:
URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39411/11-komenda.pdf?sequence=1>.
5. Сюта Б. Українська музика молодшої генерації композиторів:
URL: http://www.musica-ukrainica.odessa.ua/_main.html.
6. Moskvichova, Y., Mozgalova, N., Shcholokova, O., & Baranovska, I. Historical Prerequisites for the Formation, Worldview, and Aesthetics of Romanticism: Specificity of the Ukrainian Model. *Journal of History Culture and Art Research*. 2019. 8(4), 300-312.
7. Mozgalova N., Novosadova A. Genre-style innovations in the oeuvre of modern Ukrainian composers. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022,(4), 56-63.
<https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-4-7>.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (НА БАЗІ ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

Мушировська Н. В.,

*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри стилістики та культури української мови
Рівненського державного гуманітарного університету.
(м. Рівне, Україна)*

Лінгвокультурологічний підхід інтерпретує мовні явища в аспекті антропологічної й комунікативної лінгвістики: досліджує мову з погляду культури народу, народного менталітету й словотворчості, пояснюючи самотність репрезентації етнічної картини світу й механізми, які забезпечують розуміння культурних цінностей етносу. Одним із ключових питань лінгвокультурології є питання про інтерлінгвальне та національне у мовних картинах світу. Лінгвокультурні особливості мовних одиниць стосуються як завдань викладання мов, так і завдань перекладу, чим зумовлена актуальність розвідки.

Роль фразеологізмів в національних мовах дуже помітна, адже мовній свідомості властиво оперувати фразеологічними одиницями. Дослідження фразеологічного складу конкретних мов зазвичай охоплює широке коло проблем, пов'язаних з семантикою, структурою і складом фразеологізмів,

особливостями їх функціонування, а відтак і перекладу. У перекладацькому контексті важливо звернути увагу на дослідження фразеологізмів як засобу метафорично-образного осмислення світу, що вбирають в себе релігійно-міфологічні та етико-естетичні уявлення представників різних лінгвокультур.

Метою дослідження є зіставний аналіз фразеологізмів у процесі їх перекладу, встановлення особливостей семантики польських та українських фразеологізмів в лінгвокультурному аспекті.

Методологія дослідження. Основою лінгвокультурного напрямку є ідея взаємозв'язку мови і культури. Лінгвокультурний підхід зосереджується на особливостях вербального кодування культурної інформації, стереотипізації й концептуалізації дійсності, на взаємозв'язках між ментальними й мовними одиницями. Лінгвокультурні дослідження спираються на праці таких вчених у галузі етнолінгвістики, як А. Вежбицька, Ю. Караулов, О. Кубрякова, С. Воркачов, В. Маслова, Б. Маліновський, Ю. Апресян, В. Телія, В. Кононенко, С. Бартмінський, Р. Токарський, Й. Шадура, С. Небжеговська, М. Мазуркевич-Бжозовська, У. Маєр-Барановська та ін., а також учених, що зосереджували свою увагу саме на фразеології, зокрема, О. Левченко, А. Пайджінська. У їхніх працях презентується методологія аналізу, яка дозволяє виявити, як фразеологія (і мова взагалі) представляє світ, що сприймається людиною.

Дослідження усталених мовних одиниць доречно здійснювати на основі двомовних фразеологічних словників, а також фразеологічних словників української [8, 9, 10] та польської мов [11, 12, 13, 14, 15].

Результати дослідження. Важливо сформулювати особливості й переваги лінгвокультурологічного підходу до вивчення фразеологічних одиниць, що стають предметом перекладу. Когнітивні методики здатні доповнити традиційний семантичний аналіз вербальних (фразеологічних) одиниць, оскільки вони дають вихід на онтологічні висновки, враховуючи нефілологічні знання, асоціативні зв'язки слова, когнітивний фон. Фразеологізми, володіючи національно-культурною і національно-мовною специфікою, потребують дослідження під означеним кутом зору, оскільки це поглиблює підходи до їх перекладу. Лінгвокультурологічний підхід дає можливість установити культурне наповнення інтертекстуальних і національних фразеологізмів, представити їх функціонування з позицій реалізації у них ментальних кодів культур. Експлікація ознак мисленневих структур може бути здійснена через опис специфіки вербалізації цих глибинних імпліцитних мисленневих структур етнокультурної свідомості.

На думку О. Левченко, контрастивна лінгвістика стає лінгвокультурологією із того моменту, коли контрастивісти почали використовувати когнітивну парадигму [7, с. 105]. Дослідниця зазначає, що методику концептуального аналізу, яка веде до встановлення особливостей фразеологічних одиниць, доречно здійснювати не на одномовному матеріалі: «Моделювання концептів, здійснюване в межах однієї мови, не може слугувати підставою для висновків про національно-культурну специфічність концепту (символу на вербальному рівні)... У контрастивістиці висновки про асиметрію певних явищ або систем неминуче залежать від вибору пари мов або культур» [6, с. 27]. «Виявити, зокрема, специфіку концепту – це мета лінгвокультурологічного зіставлення мов, і не обов'язково в мовах, що зіставляються, спостерігатиметься асиметрія» [7, с. 108].

Для опису національно-культурної специфіки важливо простежити спосіб втілення концепту, дослідити метафоричні принципи, за якими концепт вербалізується, прототипні та стереотипні уявлення та символи на вербальному рівні. Під прототипом розуміють ментальний зразок, концептуалізовану сферу певної мовної картини світу, яка зазвичай використовується лінгвоспільнотою для категоризації. При цьому концепту може відповідати в різних мовах один або кілька символів на вербальному рівні, а слово як вербальна одиниця може втілювати різні концепти. На прикладі фразеологічних одиниць найкраще можна простежити існування низки прототипів для опису певної ознаки, що реалізуються за допомогою вербальних символів (до прикладу, концепт «досвід» вербалізується в різних мовах за допомогою різних, але іноді подібних прототипів і вербалізаторів (пол. *bywały (stary) wrobel* – укр. *стріляний (обстріляний, старий) горобець (вовк); старий лис; стара лисиця; бита голова*).

Переклад фразеологізмів у межах близьких слов'янських мов, з одного боку, полегшує процес пошуку відповідника у мові перекладу, з огляду на спільні мовні і культурні риси слов'ян, з іншого погляду, перекладачеві слід диференціювати фразеологічні одиниці, що належать до спільного чи інтернаціонального фонду та тих, що пов'язані з національними особливостями і реаліями, а також встановити відмінності у межах фразеологічних одиниць, що характеризуються подібністю, але не тотожністю за значенням чи його обсягом.

Перекладаючи ідіоми, важливо встановити спільні чи інтернаціональні джерела походження фразеологізмів, оскільки у цьому випадку обидві мови сформували подібний фразеологічний фонд

під впливом інших культур або мали спільний культурний досвід: це греко-латинська культура (*pięta achillesowa* – Ахіллесова п'ята, *przekroczyć Rubikon* – переїти Рубікон); християнська традиція (*głos wołającego na puszczy* – глас (голос) воюючого(волаючого) в пустині (пустелі)); літературна і культурна традиція (*być albo nie być (oto jest pytanie)* – укр. бути чи не бути); близькі слов'янські культури, на базі яких виникли спільні фразеологічні одиниці – фольклор, вірування, ментальність, спільна історична і територіальна близькість, побут і подібні професійні заняття (*obiecując gruszki na wierzbie* – (що) грушки на вербі (ростуть); *serce się ściska (kraje)* – серце стискається (крається)).

У процесі перекладу польських фразеологізмів можна виділити два основні масиви. По-перше, ті, які мають відповідники в українській мові та не викликають труднощів при перекладі (до них належать повні структурно-семантичні відповідники за лексичним складом, граматичною будовою і значенням (*rzucić słowa na wiatr* – кидати слова на вітер), часткові відповідники з подібним (тотожним) лексичним складом і семантикою, що мають розрізнення у граматичному оформленні (*być w siódmym niebie* – бути на сьомому небі), семантично однакові фразеологізми, які мають різну структурну і семантичну будову, концептуально неподібні (*pluć sobie w brodę* – кусати лікті).

Другою групою є фразеологізми, що не мають семантичних відповідників (*mieć ręceinogi* – мати сенс, бути доцільним), передбачають інший прототипний зразок і часто при перекладі вимагають описового пояснювального перекладу з метою розкриття їх змісту. Національно-культурну специфіку можна простежити у фразеологічних одиницях, що виникли як результат уявлень, пов'язаних із реаліями іншого соціуму (*Benedyktynska praca; torunski piernik, krakowska panna, warszawski obrona Czestochowa*). Ці концепти вербалізувалися у символах, що стосуються специфічних фонових знань.

При перекладі мають враховуватися такі особливості, як: а) багатозначність фразеологізмів (пол. *otwierać usta* у знач. «починати говорити» – укр. *роззявляти рота* у знач. «дивуватися», «виявляти захоплення», з негативним відтінком «починати говорити»); б) своєрідність змісту фразеологізмів-реалій з ономастичними компонентами або культурним змістом (*Anglik z Kolomyi* – замість калькування «англієць з Коломиї» слід застосувати коментар: *мешканець провінції, що вдає світську людину* або за наявності підшукати близький відповідник в українському фразеологічному фонді); в) міжмовна фразеологічна омонімія – наявність ідіом з однаковою або подібною структурою, але різним значенням (*dać dęba* у знач. «втекти» – *дати дуба* у знач. «померти» «припинити своє існування»; пол. *riękne słowa* у знач. «обієсanki casanki», «порожні обіцянки» – укр. *гарні (ласкаві, теплі, медові) слова* переважно у значенні «приємна розмова» або «услеслива розмова»).

Висновок. Таким чином, усвідомлення стереотипних уявлень лінгвокультур та їх концептів уможливило розуміння взаємозв'язків мови, мислення та культури, процесів творення значень. Вивчення принципів вербалізації ментальних одиниць шляхом зіставлення фразеологічних одиниць однієї мови з аналогічними фразеологічними одиницями іншої дає можливість виявити культурно значиму інформацію і культурно значимі концепти, що в результаті веде до більш вичерпного опису мовної картини світу зіставлюваних мов. Використання цієї інформації у процесі перекладу фразеологізмів дозволяє в повній мірі збагнути і передати своєрідність фразеологізмів як знаків мови, які зберігають і передають в образному вигляді ціннісні уявлення кожної національної культури, описати їхню роль у мовній концептуалізації світу, а відтак веде до знаходження найбільш повної і точної передачі національно-мовної семантики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Abuzarowa M. Фразеологічний елемент у перекладацькій практиці (на прикладі польської та української мов). *Kwartalnik Językoznawczy*. 2016. № 2. С. 1–11.
2. Бачинська Г., Вербовацька О. Еквіваленти фразеологічних одиниць української та польської мов з онімним компонентом (на матеріалі «Короткого українсько-польського словника усталених виразів»). *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. 2020. Випуск 2 (44). С. 62–67.
3. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології: монографія. Ужгород: ФОП Сабов А. М., 2018. 463 с.
4. Гурбанська, С. О. Лінгвокультурологічний аспект вивчення інтертекстуальних фразеологізмів. *Філологічні студії*: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2012. № 8. С. 31–37.
5. Космеда Т. Українсько-польські паралелі в системі фразеологічних біблеїзмів. *Acta Polono-Ruthenica*. 2019. Вип. 24 (2). С. 139–150.
6. Левченко О. П. Дослідження вербальних символів у лінгвокультурологічному аспекті. *Культура народів Причорномор'я*. 2004. № 49 (1). С. 27–29.

7. Левченко О. Лінгвокультурологія та її термінна система. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2003. № 490. С. 105–113.
8. Словник фразеологізмів української мови / укл. В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк, В. В. Дятчук та ін. Київ : Наук. думка, 2008. 1104 с.
9. Фразеологічний словник української мови: у 2-х т. / уклад. Г. М. Удовиченко. Київ : Вища шк., 1984. Т. 1. 304 с.; т. 2. 384 с.
10. Фразеологічний словник української мови: у 2-х кн. / укл. В. М. Білоноженко, В. О. Винник, І. С. Гнатюк та ін. Кн. 1–2. Київ : Наук. думка, 1993. 984 с.
11. Bąba S., Liberek J. Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny. Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2001. 1096 s.
12. Muldner-Nieckowski P. Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłówiami. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2003. 1088 s.
13. Skorupka S. Słownik frazeologiczny języka polskiego : W 2 t. Warszawa : Wiedza Powszechna, 1967.
14. Słownik frazeologiczny PWN / pod red. A. Kłosińskiej. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005. 654 s.
15. Fliciński P. Współczesny słownik frazeologiczny. Poznań: Wydawnictwo IBIS, 2012. 1026 s.
16. Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłówiami / pod red. A. Kłosińskiej, E. Sobol, A. Stankiewicz. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005. 840 s.

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНОГО ТА НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ АНГЛІЙЦІВ

Неродик А. С.,
здобувач ступеня в/о «Бакалавр» II курсу
Самборська І. М.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри міжкультурної комунікації,
теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури
Рівненського державного гуманітарного університету.
(м. Рівне, Україна)

Сучасний світ характеризується постійним збільшенням, прискоренням і глобалізацією комунікації. Тому найбільш характерними рисами міжкультурної комунікації є приналежність учасників комунікативного акту до різних культур і усвідомлення комунікантами культурних відмінностей один одного. У зв'язку з цим актуальним є вивчення національних особливостей спілкування, як вербального, так і невербального, оскільки їх незнання може призвести до виникнення різноманітних комунікативних невдач, а іноді й конфліктів.

Про науковий інтерес до проблем міжкультурної комунікації свідчать праці Ф. Бацевича, В. Манакіна, О. Селіванової, Н Боголюбової, Г. Козловської та інших. Особливого значення набуває вивчення специфіки іноземних мов, знання якої є «запорукою успіху в спілкуванні з представниками інших лінгвокультур, основою повноцінної міжкультурної комунікації» [1, с. 127].

Метою нашого дослідження є вивчення національних особливостей вербального та невербального спілкування англійців.

Дослідник мовленнєвої комунікації англійський вчений А. Монро стверджує, що коли учасники комунікації перебувають у мовленнєвій взаємодії, то обидва канали – вербальний і невербальний – частково взаємодіють [2, с. 18]. При цьому для передавання думок, інформації та ідей учасники комунікації використовують вербальну комунікацію, а невербальна слугує для передавання почуттів та емоцій мовця. Як зазначає В. М. Манакін, «засоби мовного спілкування – від найдрібніших елементів і найтонших нюансів до всього мовного ладу загалом – віддзеркалюють особливості культури певного народу, відображаючи не лише фрагменти реальної дійсності, а й спосіб життя, світобачення, національний характер, темперамент, систему цінностей, що становлять мовну компетенцію і ментальний образ нації» [1, с. 127].

До найважливіших концептів англійського національного характеру, що визначають специфіку мовного спілкування, можна віднести такі ментальні утворення:

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога ХХІ століття»**

12 травня 2023 р.

Комп'ютерний макет та верстка:
Л. М. Федорук

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Зам. № 258/1. Ум. друк. арк. 9.96. Наклад 100.

*Віддруковано у відділі
інформаційного та технічного забезпечення
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*